



Aday Cumhuriyet Savcıları İçin Çocuk Adalet Sistemi Eğitimi

Eğitici El Kitabı

Aday Cumhuriyet Savcılarını İçin ocuk Adalet Sistemi Eğitimi EğİTİCİ EL KİTABI

Kitap hazırlıkları sűrerken kaybettiđimiz
değerli meslektaşımız
Hasan řahingöz'űn anısına...

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve
Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5'inci maddesinin
2'inci fıkrası çerçevesinde bandrol taşıması zorunlu değildir.

Yazarlar

(İsimler, baş harflerine göre alfabetik olarak sıralanmıştır.)

Bürge Akbulut
Av. Necla Acar
Doç. Dr. Neylan Ziyalar
Oben Südütemiz
Av. Seda Akço
Yrd. Doç. Dr. Şahika Şişmanlar

Birinci Baskı

Nisan 2015, Ankara

ISBN

978 605 9095 09 9

Editör

Yasemin Dut

Katkıda Bulunanlar

(İsimler, baş harflerine göre alfabetik olarak sıralanmıştır.)

Aygül Nalbant
Bülent Karakaya
Cansu Bilgiç
Erhan Ürkmez
Gökten Koçyıldırım
Gökten Koçoğlu
Muharrem Songür
Özcan Güven
Serap Güneri
Yasemin Duru Özcan
Zeynep Mutlu

Proje Paydaşları

Adalet Bakanlığı
Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu
Türkiye Adalet Akademisi
UNICEF Türkiye

© Kitabın yayın hakları proje paydaşlarına aittir.

Tasarım

Kurtuluş Karaşın

Baskı

YORUM MATBAACILIK

Yorum Basın Yayın Sanayi Ltd. Şti.

İvedik Organize Sanayi Bölgesi Matbaacılar Sitesi 1341.

Cadde (Eski 35. Cad.) No: 36 Yenimahalle 06370 Ankara / TÜRKİYE

Telefon: 0312 395 21 12 – 394 11 06 • Faks: 0312 394 11 09



AB'nin finansal, UNICEF'in teknik desteğinde Adalet Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ile Türkiye Adalet Akademisi paydaşlığında yürütülen "Çocuklar için Adalet" Projesi;

1. Adil yargılama hakkının yaşama geçirilmesi, çocukların ikincil mağduriyetlerinin önlenmesi ve özgürlüklerinden yoksun bırakılmalarına son çare olarak başvurulması ilkeleri çerçevesinde çocuk adalet sisteminde çocuk haklarının korunmasını,
 2. Çocuk adalet sistemi çalışanları için uzmanlaşmış ve kurumsallaşmış bir hizmet içi eğitim programının hazırlanmasını,
 3. Özgürlüğünden yoksun bırakılmış çocukların Bireyselleştirilmiş İyileştirme Sistemi (BİSİS) çerçevesinde bireye özel rehabilitasyon hizmetlerinden yararlanmasını,
- hedeflemektedir.

Detaylı bilgi için: www.cocuklaricinadalet.org

İÇİNDEKİLER

Aday Cumhuriyet Savcıları İçin Çocuk Adalet Sistemi Eğitim Programı	5
OTURUM 1	
Çocuk Adalet Sistemi ve Çoklu Disiplinli Çalışma	7
Bölüm Slaytları.....	10
OTURUM 2	
Çocuğun Dinlenmesi ve İkincil Örselenmesinin Engellenmesi	17
Bölüm Slaytları.....	20
OTURUM 3	
Çocuk Yargılaması	27
Bölüm Slaytları.....	31
OTURUM 4	
Aile Mahkemesinde Görülen Davalar ve Çocuk	43
Bölüm Slaytları.....	46

EĞİTİM PROGRAMI

Bu eğitici el kitabı “Cumhuriyet Savcıları İçin Çocuk Adalet Sistemi Eğitim Programı”nı sunacak eğitimcilerle yol göstermek amacıyla hazırlanmıştır.

Eğitim programı, aday hakimler aşağıdaki alanlarda bilgi ve becerilerini artırmayı hedeflemektedir:

- Adalet sistemi içerisinde çocuğun yararını fark etme becerisi
- Çocuğun yararının korunması için öngörölmüş çocuk adaletine özgü kurallar hakkında bilgi

Bu eğitim programının temel kaynak metni, eğitim katılımcılarına da dağıtılacak olan “Hakim ve Cumhuriyet Savcıları İçin El Kitabı”dır. Eğitim programı, bu kaynak metinde yer alan konuların uygulama temelli ve katılımcı bir yöntemle sunulmasını içermektedir.

Çocuk adalet sisteminde görev yapacak hakimlerin, bu eğitim sonrasında aşağıdaki üç programla da desteklenmesi öngörülmektedir:

- Çocuk Adalet Sistemi Uzaktan Eğitim Programı
- Çocuk Adalet Sistemi Çalışanları Vaka Temelli Eğitim Programı
- Görüşme Odaları Eğitim Programı

**BU EĞİTİM
PROGRAMI İÇİN
GEREKİLİKLER**



Bilgisayar



Barkovizyon

OTURUM 1

Çocuk Adalet Sistemi ve Çoklu Disiplinli Çalışma

- Çocuğun adalet sistemine girişi
- Çocuk koruma ve adalet sisteminin işleyişi
- İşyeri kültürü
- SÇG kimdir? Görevleri nelerdir?



50 dk.

OTURUM 2

Çocuğun Dinlenmesi ve İkincil Örselenmenin Engellenmesi

- Temel iletişim kuralları
- Çocuğun dinlenmesi
- Çocuğun yanında bulunmayı gerektiren haller ve sosyal çalışma görevlisinden beklentiler
- Çocuğun yanında bulunan uzmanın sorumluluk ve yetkileri
- Adalet sisteminde çocuğun yararının korunması



50 dk.

OTURUM 3

Çocuk Yargılaması

- Tanımlar ve teşkilat
- Korunma ihtiyacı olan çocuk (tanım - izlenecek usul)
- Mağdur çocuk (tanım - izlenecek usul)
- Suça sürüklenen çocuk (tanım - izlenecek usul)
- Ceza sorumluluğu
- Sosyal İnceleme
- Tedbirler ve diğer karar olanakları



150 dk.

OTURUM 4

Aile Mahkemelerinde Görülen Davalar ve Çocuk

- Davalar ve çocukla ilgili talepler
- Boşanma davalarında izlenecek usul
- Çocuk hakkında alınabilecek tedbirler
- Aile içi şiddet davalarında izlenecek usul



50 dk.

ÇOCUK ADALET SİSTEMİ VE ÇOKLU DİSİPLİNLİ ÇALIŞMA

OTURUM 1

OTURUM 1

ÇOCUK ADALET SİSTEMİ VE ÇOKLU DİSİPLİNLİ ÇALIŞMA



AMAÇ

Adalet sisteminde çocuğun durumu, ihtiyaçları ve bunlarla çocuğa özgü yargılama makamları arasındaki ilişki konusunda farkındalığı artırmak.



OTURUM ÖZETİ

Oturumda aşağıdaki konular ele alınmaktadır:

- Çocuğun adalet sistemine girişi
- Çocuk koruma ve adalet sisteminin işleyişi
- İşyeri kültürü
- SÇG kimdir? Görevleri nelerdir?



YÖNTEM



Tanışma



Sunum



Beyin Fırtınası



BEKLENEN KAZANIMLAR

Katılımcıların, aşağıdaki konularda bilgi ve farkındalıklarını artırmak:

- Çocukların adalet sistemi içerisinde nerelerde bulunduğu
- Çocuğun adalet sistemi içerisinde özel kurum, yasa ve muamele hakkının ihtiyaç ve özelliklerinden kaynaklandığı
- Sosyal çalışma görevlilerinin adalet sistemi içerisinde bulunmasının da bununla ilişkili olduğu
- Bu katılım ile çocuk adaletinin çoklu disiplinli bir çalışma ortamı haline geldiği

AKIŞ



1 / Tanışma

10 dk.

5 dk. 2 / Sunum

3 / Beyin Fırtınası

5 dk.

5 dk. 4 / Sunum

5 / Beyin Fırtınası

5 dk.

5 dk. 6 / Sunum

7 / Sunum

5 dk.

10 dk. 8 / Sunum



Toplam Süre

50 dk.



Tanışma

10 dk.

- Programın beyin fırtınası ve soru cevap gibi kısımlarının etkin işleme için konuya girmeden önce tanışmaya zaman ayrılması önerilir.
- Kendinizi biraz ayrıntılı tanıtın.
- Kişilerin kendilerini tanıtmaları ve orada bulunanları tanımları ileride konuşmalarını kolaylaştırır.
- Eğer sınıf daha önce başlamış bir sınıfsa ve herkes birbirini tanıyor veya çok kalabalık olması sebebiyle ismen tanışmaya fırsat yoksa, hangi fakültelerden geldiklerini sormak gibi grup olarak tanımayı sağlayacak bir yöntem de kullanabilirsiniz.



Sunum

5 dk.

- Tanışma bittikten sonra gruba 4 günlük programı bölüm sonundaki slaytlar yardımı ile tanıtın.



Beyin Fırtınası

5 dk.

- Konu sunumuna başlamadan önce, katılımcıları konuya hazırlamak için gruba önce aşağıdaki soruyu sorun:
 - ? “Hakim ve Cumhuriyet savcısı olarak görevinizi yaparken çocuklarla ne zaman karşılaşırsınız?”
- Cevapları alın. Adliye stajlarında karşılaştıkları deneyimleri paylaşmak isteyebilirler. Buna fırsat verin. Daha sonra aşağıdaki soruyu sorun:
 - ? “Bu sistemde çocuğun karşılaşabileceği güçlükler nelerdir?”



Sunum

5 dk.

- Beyin fırtınası bittikten sonra “Çocuğun Adalet Sistemine Giriş” başlıklı sunumu bölüm sonundaki slaytlar yardımı ile yapın.
- Bu aşamada katılımcıların çocuğun adalet sistemi içerisinde farklı biçimlerde yer aldığını ve ona özgü kurumlar bulunduğunu görmeleri yeterlidir.



Beyin Fırtınası

5 dk.

- Sunumu yaptıktan sonra katılımcılara aşağıdaki soruyu sorun:
 - ? “Çocukla ilgili bu görevlerde toplum sizden ne bekler?”
- Burada amaç, toplumun çocuğun yararının korunması ile ilgili beklentiyi fark etmelerini sağlamaktır. Bunu farklı biçimde ifade edebilirler: Çocuğun korunmasını sağlamak, çocuğu örselememek gibi. Mümkün olduğunca bütün grubun katılması için fırsat verin.
- Bu beklentinin karşılanabilmesi için, çocuk adalet sisteminin çocuk koruma sisteminin bir unsuru olarak diğer unsurları ile sıkı bir işbirliği içinde çalışması gerektiğini söyleyerek beyin fırtınasını sonlandırın.



Sunum

5 dk.

- “Çocuk Koruma ve Adalet Sisteminin İşleyişi” başlıklı sunumu bölüm sonundaki slaytlar yardımı ile yapın.
- Bu sunumun amacı, katılımcıların çocuk koruma sisteminin kapsamını, çocuk adalet sisteminin çocuk koruma sisteminin bir parçası olduğunu görmeleri ve bu sistemin çoklu disiplinli yapısını tanımlamaktır.



Sunum

5 dk.

- Bir önceki sunumda bıraktığınız noktanın çocuk adaletinin çoklu disiplinli yapısı olduğunu hatırlatın ve bu nedenle kendine özgü bir işyeri kültürü bulunduğunu söyleyerek “İşyeri Kültürü” başlıklı sunumu bölüm sorundaki slaytlar yardımı ile yapın.
- Bu sunumun amacı, katılımcıların yargı etiği ve sosyal hizmet meslek etiği arasındaki ilişkiyi ve çocuk adalet sisteminin bu ilişkinin güçlü kurulması halinde iyi işleyebileceğini görmelerini sağlamaktır.



Sunum

10 dk.

- “SÇG Kimdir? Görevleri Nelerdir?” başlıklı sunumu bölüm sonundaki slaytlar yardımı ile yapın.
- Bu sunumun amacı, katılımcıların birlikte çalışacakları sosyal hizmet disiplini ve sosyal çalışma görevlilerinin rol ve sorumluluklarını tanımlamaktır. Sosyal inceleme ve çocuğun yanında bulunma görevinin kapsamı gibi işleyiş ile ilgili bilgiler, daha sonraki oturumlarda verilecektir. Burada sadece rol ve sorumluluklar tanıtılmak istenmektedir.

OTURUM 1 SLAYTLARI

Aday Cumhuriyet Savcılarına Yönelik Eğitim Programı

Slayt - 1

Programın Amacı

Programın amacı, Cumhuriyet savcılarının adalet sisteminde çocuğun yararını fark etme ve koruma görevi çerçevesinde çocuklara özgü kuralları tanıtmaktır.

Slayt - 2

Program Akışı

1. OTURUM	50 dk.	Çocuk Adalet Sistemi ve Çoklu Disiplinli Çalışma
2. OTURUM	50 dk.	Çocuğun Dinlenmesi ve İkincil Örselenmesinin Engellenmesi
3. OTURUM	150 dk.	Çocuk Yargılaması
4. OTURUM	50 dk.	Aile Mahkemelerinde Görülen Davalar ve Çocuk

Slayt - 3

I. OTURUM: ÇOCUK ADALET SİSTEMİ VE ÇOKLU DİSİPLİNLİ ÇALIŞMA

Slayt - 4

Çocuğun Adalet Sistemine Girişi

Slayt - 5

Çocuk Kimdir?

- 18 yaşından küçük birey
- Evlenme veya diğer sebepler ile reşit olsa bile

Slayt - 6

OTURUM 1 SLAYTLARI

- Hakim ve Cumhuriyet savcısı olarak görevinizi yaparken çocuklarla ne zaman karşılaşırsınız?
- Toplum sizden çocukla ilgili işlerde ne bekler?

Slayt - 7 

Çocukla Adalet Sisteminin Karşılaştığı Anlar

- Aile hukukuna ilişkin davalarda
- Genel ceza mahkemelerinde görülen davalarda
- Çocuk mahkemelerinde görülen davalarda
- Bütün mahkemelerde
- İcra dairelerinde

Slayt - 8 

Aile Hukukuna İlişkin Davalarda

- Boşanma
- Ayrılık
- Velayet
- Vesayet
- Kişisel ilişki tesisi
- Nafaka tahsisi
- Aile içi şiddetten korunma
- Ailenin rızasının aranmaması
- Evlat edinme
- Vd.

Slayt - 9 

Genel Ceza Mahkemelerinde

- Çocuğa karşı işlenen suçlara ilişkin yargılamalarda çocuk suçun mağduru olarak

Slayt - 10 

Çocuk Mahkemelerinde

- Suça sürüklenme,
- Bir suçun mağduru olma,
- Korunma ihtiyacı içinde olma sebepleri ile.

Slayt - 11 

Bütün Mahkemelerde

- Tanık olarak

İcra Dairelerinde

- Çocuk teslimi kararlarının icrasında

Slayt - 12 

OTURUM 1 SLAYTLARI

Bir Başka Değişle

- Medeni hukuk davalarında hakkında tedbir kararı verilecek
- İcra müdürlüklerinde bu kararın uygulanacağı kişi
- Suça sürüklenen
- Suç mağđuru
- Korunma ihtiyacı olan
- Ceza hukuku veya özel hukukta tanık

Slayt - 13

Çocuğa Özgü Kurumlar ve Usuller

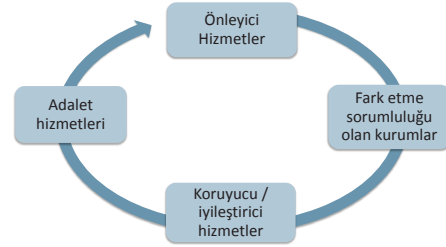
- MH davalarında hakkında tedbir kararı verilecek kişi
- Suça sürüklenen
- Suç mağđuru
- Korunma ihtiyacı olan
- Ceza hukuku veya özel hukukta tanık
- Aileye özgü mahkeme, kanun ve usul
- Çocuğa özgü usul
- Çocuğa özgü makamlar (kolluk, savcı, mahkeme, ŞÇG)
- Çocuğa özgü kanun ve usul
- Çocuğa özgü usul

Slayt - 14

Çocuk Koruma ve Adalet Sisteminin İşleyişı

Slayt - 15

Çocuk Koruma ve Adalet Sistemi



Slayt - 16

Önleyici Hizmetler

- Doğrudan önleme ile görevlendirilmiş kurumlar:
 - Aile Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü
 - Sosyal Hizmet Merkezleri
- Önlemeye yönelik hizmetler:
 - Sağlık hizmetleri – aile hekimliği
 - Çocuklara yönelik eğitim hizmetleri – okullar, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri, rehberlik araştırma merkezleri
 - Ailelere yönelik eğitim ve destek hizmetleri – halk eğitim merkezleri, aile danışma merkezleri, SYDV, belediyelerin sosyal destek hizmetleri
 - Sosyal güvenlik hizmetleri

Slayt - 17

Fark Etme Sorumluluğu Olan Kurumlar

- Doğrudan fark etme ile görevlendirilmiş kurum:
 - Sosyal Hizmet Merkezleri
- Fark etme sorumluluğu olan kurumlar:
 - Sağlık hizmetleri – aile hekimliği
 - Aile hekimleri / doktorlar
 - Öğretmenler
 - Diğer kamu çalışanları
 - Cumhuriyet Savcılıkları
 - Mahkemeler
 - STK'lar
 - Çocuğun bakımından sorumlu kimseler
 - Mahalli mülki amirler ve muhtarlar
 - Belediye zabıtalrı
 - Akraba, komşu vd. yetişkinler
 - Kolluk

Slayt - 18

OTURUM 1 SLAYTLARI

Koruyucu / İyileştirici Hizmetler

- ASPB hizmetleri
 - Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon Merkezleri
 - Koruyucu aile
 - Evlat edindirme
 - Aile danışmanlığı
 - Aynı-nakdi yardım
- ASPB kurum bakımı hizmetleri
 - Çocuk yuvaları (0-12 yaş)
 - Yetiştirme yurtları (12-18 yaş)
 - Sevgi evleri
 - Çocuk evleri

Slayt - 19

Koruyucu / İyileştirici Hizmetler

- Sağlık hizmetleri
 - Hastaneler
 - ÇKM
 - ÇİM
- Eğitim hizmetleri
 - Okullar
 - Rehberlik araştırma merkezleri

Slayt - 20

Koordinasyon

Çocuk koruma hizmetleri arasında koordinasyon ve işbirliğini sağlama görevi çocuk koruma koordinasyonuna aittir:

- Merkez (Sekreteryaya: ASPB Çocuk Hizmetleri)
- İl (Sekreteryaya: ASPB İl Müdürlüğü tarafından belirlenen il sekreteri)
- İlçe

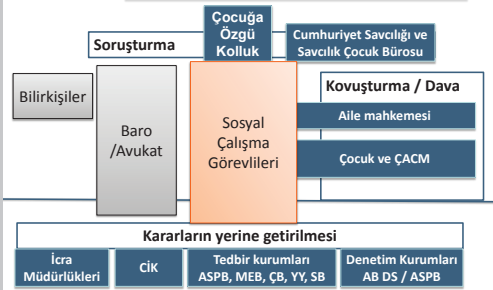
Slayt - 21

Çocuk Koruma Sistemi

- Çocuk hakkında alınabilecek tedbirler bakımından koruma sisteminin kaynaklarını (kurum ve hizmetleri) tespit etmek ve mahkemenin bilgisine sunmak, sosyal çalışma görevlisinin sorumluluğudur.

Slayt - 22

Çocuk Adalet Sistemi



Slayt - 23

İşyeri Kültürü

Slayt - 24

OTURUM 1 SLAYTLARI

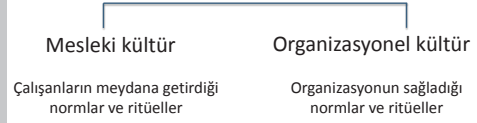
İşyeri Kültürü

- Öğrenilmiş ya da sonradan kazanılmış bir olgudur.
- Grup üyeleri arasında paylaşılır.
- Yazılı bir metin halinde değildir.
- Üyelerin düşünce yapılarında, bilinç ve belleklerinde inanç ve değerler olarak yer alır.
- Düzenli bir şekilde tekrarlanan ya da ortaya çıkarılan davranışsal kalıpları şeklindedir.

Slayt - 25

İşyeri Kültürü

« Aynı organizasyon içinde çalışanların, davranışlar, ritüeller ve kuralları da barındıran sembolik formlardan meydana gelen kültürü »



Slayt - 26

Çocuk Adalet Sisteminde İşyeri Kültürü

- Anayasa ve ÇKK, çocuklar için onlara özgü bir adalet sistemi öngörür.
- Bu kurallar nedeniyle çocuklara özgü adalet sisteminde hukukçular ve sosyal çalışma görevlileri birlikte çalışır.
- Bu nedenle iki meslek grubunun kurallarının birleştiği bir işyeri kültürü oluşur:
 - Yargılama etiği ana belirleyicidir.
 - Sosyal hizmet etiği de aynı derecede etkilidir.

Slayt - 27

BYEİ / SHMEİ

Cinsiyet, sosyal sınıf, sakatlık, cinsel yönelim vb. diğer sebeplerden kaynaklanan farklılıkların şuurunda olunmalıdır.	Hizmet sunarken kültürel farklılıklar göz önünde bulundurularak davranılmalıdır.
Dürüstlük ve dürüstlüğün görünür olması tüm etkinlikleri icrada esaslı bir unsurdur.	Dürüst olmayan, hileli işlere katılmamalı; göz yummamalı; bu durumlarla ilişkilendirilmemeye özen gösterilmelidir.
Mesleki bilgi, beceri ve bireysel yetenekleri sürdürmek ve artırmak için gerekli adımlar atılmalıdır.	Mesleki bilgi ve beceriler geliştirilmeli, uygulama yapılan alanlarda yetkin olunmalıdır.
Görev, tarafsız, önyargısız ve iltimasız olarak yerine getirilmelidir.	Mesleki uygulamalarda; ayrımcılığın herhangi bir biçimine yer verilmemelidir.

Slayt - 28

Çocuk Adalet Sisteminde İşyeri Kültürü

Sosyal incelemenin meslek ilkelerine uygun yerine getirilebilmesi için:

- Oda
- Ev ve sosyal çevre ziyareti için olanak (araç, yol gider, güvenlik desteği vb.)
- Bilgi, belge talep etme olanağı

Slayt - 29

SÇG Kimdir ? Görevleri Nelerdir?

Slayt - 30

OTURUM 1 SLAYTLARI

Sosyal Çalışma Görevlisi

- Çocuk mahkemelerinde görevlendirilen, psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyoloji, çocuk gelişimi, öğretmenlik, aile ve tüketici bilimleri ve sosyal hizmet alanlarında eğitim veren kurumlardan mezun meslek mensupları

Ve

- Aile mahkemelerinde görevlendirilen, psikolog, pedagoğ ve sosyal çalışmacılar

Slayt - 31 

SÇG'nin Görevleri

- Çocuk mahkemelerinde sosyal inceleme yapmak
- Tedbir kararlarının uygulanmasının izlenmesi
- Aile mahkemelerinde aile incelemesi yapmak
- İfade alımı sırasında çocuğun yanında bulunmak
- Çocuk teslimlerine nezaret etmek

Slayt - 32 

Çocuk Mahkemelerinde Sosyal İnceleme Yapmak

- Çocuğun adalet sistemine girişine neden olan faktörü bulmak üzere bütün geçmiş yaşantısını incelemek
- Riski tespit etmek
- Önleyici tedbirlere dair müdahale planı oluşturmak

Slayt - 33 

Tedbir Kararlarının Uygulanmasının İzlenmesi

- Tedbirlerin uygulanmasını izlemek üzere plan yapmak
- Uygulamaları izlemek
- Sonuçlarını raporlayarak, tedbirlerin çocuğun yararına uygun hale getirilmesini sağlamak

Slayt - 34 

Aile Mahkemelerinde Aile İncelemesi Yapmak

- Çocuğun aile içerisindeki durumunu belirlemek
- Riski tespit etmek
- Önleyici tedbirlere dair müdahale planı oluşturmak

Slayt - 35 

İfade Alımı Sırasında Çocuğun Yanında Bulunmak

- İfade alımı sırasında çocuğun örselenmesine neden olacak faktörleri tespit etmek
- Bunların önlenmesi için gerekli tedbirleri almak veya alınmasını sağlamak
- Yargılama makamları önünde çocuğun kendisini rahatça ifade etmesine ve hakkında yürütülen işlemleri anlamasına yardımcı olmak

Slayt - 36 

OTURUM 1 SLAYTLARI

Çocuk Teslimlerine Nezaret Etmek

- Çocuğun zarar görmesine neden olabilecek faktörleri belirlemek
- Bunları önleyici tedbir almak veya alınmasını sağlamak

Slayt - 37 

ÇOCUĞUN DİNLENMESİ VE İKİNCİL ÖRSELENMESİNİN ENGELLENMESİ

OTURUM 2

OTURUM 2

ÇOCUĞUN DİNLENMESİ VE İKİNCİL ÖRSELENMESİNİN ENGELLENMESİ



AMAÇ

Adalet sistemi içerisinde çocuğun ikincil örselenmesine neden olan haller konusunda farkındalığı artırmak, bunu engellemek üzere yapılması gerekenler hakkında bilgi vermek.



OTURUM ÖZETİ

Oturumda aşağıdaki konular ele alınmaktadır:

- Temel iletişim kuralları
- Çocuğun dinlenmesi
- Çocuğun yanında bulunmayı gerektiren haller ve sosyal çalışma görevlisinden beklentiler
- Çocuğun yanında bulunan uzmanın sorumluluk ve yetkileri
- Adalet sisteminde çocuğun yararının korunması



YÖNTEM



Sunum



Beyin Fırtınası



BEKLENEN KAZANIMLAR

Katılımcıların, aşağıdaki konularda bilgi ve farkındalıklarını artırmak:

- Adalet sisteminin yapısının çocuk için ikincil örselenme riski taşıdığı ve bu riskin azaltılabileceği
- İkincil örselenme riskinin adil yargılanma ile ilişkisi
- Genel iletişim kuralları ve bunların mesleki faaliyetlerde kullanımı
- Çocuğun dinlenmesi sırasında izlenecek yöntemler ile çocuğun yanında uzman bulundurmanın önemi ve uzmanın görevleri

AKIŞ



1 / Beyin Fırtınası

10 dk.

10 dk. 2 / Sunum

3 / Sunum

5 dk.

5 dk. 4 / Sunum

5 / Beyin Fırtınası

15 dk.

5 dk. 6 / Sunum



Toplam Süre
50 dk.



Beyin Fırtınası

10 dk.

- Çocuğun adli makamlar önünde dinlenmesini gerektiren halleri bölüm sonundaki slayt yardımıyla açıkladıktan sonra gruba sırayla aşağıdaki soruları sorun (soruların altındaki cevaplar eğitimcinin beyin fırtınasını yönlendirmesi ve sonucunu toparlaması için ipucu olmak üzere yazılmıştır):
 - ? “Bir çocuğun adalet sistemi içerisinde dinlenmesi sırasında etkin katılımını engelleyecek şeyler neler olabilir?”
(Cevap: Kullanılan dili veya terminolojiyi anlayamama, korkma, duyamama, haklarını bilmeme, vb.)
 - ? “İkincil örselenmesine neden olabilecek faktörler nelerdir?”
(Cevap: Davaya katılmama, haklarını savunamama, damgalanma, suçlanma, vb.)
- Cevapları aldıktan sonra, bu nedenlerle aşağıdakilerin önemli olduğunu vurgulayın:
 - Çocukla görüşürken temel iletişim kurallarına dikkat edilmesi
 - Çocuğun yanında sosyal çalışma görevlisi bulundurma
- Bu nedenle bugün aşağıdaki konuların ele alınacağını açıklayın:
 - Temel iletişim kuralları
 - Dinleme, ifade alma, sorguda kullanılmak üzere görüşme teknikleri
 - Çocuğun yanında uzman bulundurma



Sunum

10 dk.

- “Temel İletişim Kuralları” başlıklı sunumu bölüm sonundaki slaytların yardımı ile yapın.



Sunum

5 dk.

- “Çocuğun Dinlenmesi” başlıklı sunumu bölüm sonundaki slaytların yardımı ile yapın.



Sunum

5 dk.

- “Çocuğun Yanında Bulunmayı Gerektiren Haller ve SÇG’den Beklentiler” başlıklı sunumu bölüm sonundaki slaytların yardımı ile yapın.
- Bu sunum sırasında aşağıdakilerin vurgulanması önemlidir:

- SÇG'nin suça sürüklenen, mağdur, tanık veya korunma ihtiyacı olan çocuğun yanında bulunması adil yargılanma hakkı uyarınca adalete etkin katılımı sağlamak ve ikincil örselenmeyi engellemek için önemlidir.
 - SÇG'nin bu rolünü yerine getirebilmesi için yargılama makamları ile işbirliği içinde çalışma olanağına sahip olması gerekir.
 - SÇG'nin rolü çocuğun yalan söyleyip söylemediğini tespit etmek değildir, çocuğun yargılama sürecini anlamasına yardımcı olmak suretiyle ikincil örselenmesini engellemektir.
- Bu rolün yerine getirilebilmesi için SÇG'nin dosya inceleme, çocukla görüşme, yargılama makamlarına öneride bulunma gibi olanaklara sahip olması gerekir.



Beyin Fırtınası

15 dk.

- “Çocuğun Yanında Bulunan Uzmanın Sorumluluk ve Yetkileri” başlıklı sunumun ilk slaytını sunun.
- Sunumun ikinci slaytındaki Vaka-1’i okuyun.
- Gruba aşağıdaki soruyu sorun (sorunun altındaki cevaplar eğitiminin beyin fırtınasını yönlendirmesi ve sonucunu toparlaması için ipucu olmak üzere yazılmıştır):
- ?: “Cumhuriyet savcısı çocukla ilgili olarak hangi konularda bilgilendirilmelidir?”
(Cevap: Çocuğun içinde bulunduğu psikolojik durum, ifade vermeye hazır oluş durumu, sorular sırasınca dikkat edilmesi gerekenler, çocuğu örselleyebilecek sorular, alınması gereken tedbirler, vb.)
- “Çocuğun Yanında Bulunan Uzmanın Sorumluluk ve Yetkileri” başlıklı sunumu bölüm sonundaki slaytlar yardımı ile tamamlayın.



Sunum

5 dk.

- “Adalet Sisteminde Çocuğun Yararının Korunması” başlıklı sunumu bölüm sonundaki slaytlar yardımı ile yapın.

OTURUM 2 SLAYTLARI

II. OTURUM: ÇOCUĞUN DİNLENMESİ VE İKİNCİL ÖRSELENMESİNİN ENGELLENMESİ

Slayt - 1

Çocuğun adli makamlar önünde dinlenmesini gerektiren haller

- Çocuğun ifadesinin veya savunmasının alınması, sorgusu
- Korunma ihtiyacı olan çocuğun dinlenmesi
- Tanık olarak dinlenme
- Aile mahkemesindeki davalarda görüşünün alınması

Slayt - 2

Bir çocuğun adalet sistemi içerisinde dinlenmesi sırasında;

- Etkin katılımını engelleyecek şeyler neler olabilir?
- İkincil örselenmesine neden olabilecek faktörler nelerdir?

Slayt - 3

Günün Planı

- Temel iletişim kuralları
- Dinleme, ifade alma, sorguda kullanılmak üzere görüşme teknikleri
- Çocuğun yanında uzman bulundurma

Slayt - 4

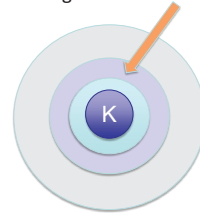
Temel İletişim Kuralları

Slayt - 5

Sözsüz İletişim

« Bir iletişim sürecinde aktarılan mesajın %55-%80'i sözsüz iletişim ile ilgilidir »

- Mesafe
- Dokunma
- Bedenin duruşu (Yönelim, el, kol ve bacak hareketleri)
- Yüz ifadeleri, göz teması
- Giysi model ve renkleri



Slayt - 6

OTURUM 2 SLAYTLARI

Sözlü İletişim

« Lisan ile / konuşarak iletişim
(yüz yüze veya telefon ile) »

Dikkat edilmesi gerekenler...

- *Konuşmanın hızı* – ne çok yavaş, – ne çok hızlı
- *Telaffuz* – açık ve anlaşılır
- *Sesin yüksekliği* – ne alçak, – ne yüksek, – ne durağan
- *Terminoloji* – anlaşılabilir

Slayt - 7 

Etkin Dinleme

« Dinlemek ve duyduğunu yansıtmak »

- Bireyin söyledikleri ve hissettikleri ile yakından ilgilenmek,
- Dinleyenin kendi kelimeleri ile cevap verme yoluyla mesajı anladığını bildirmek

Verilen mesajlar...

- Seni anlıyorum
- Sana önem veriyorum
- Seni birey olarak kabul ediyorum
- Düşüncelerine saygı duyuyorum
- Seni değiştirmeye kalkışmıyorum

Slayt - 8

Etkin Dinleme

Nasıl uygulanır ...

- Sözsüz cevaplar (yüz ifadeleri, postür, sessizlik)
- Sorular (yönlendirici olmayan, açık uçlu)
- Yeniden ifade etme (anlama, objektif biçimde tekrar)
- Duyguları yansıtmak (ayna, yansıtmak)

Slayt - 9 

İletişim Engelleri

- Çok fazla konuşmak
- Söz kesmek
- Yargılayıcı veya önyargılı olmak
- İlgisiz kalmak veya tam tersi aşırı tepki vermek
- Görüşülen kişinin inançlarına ve yaşam biçimine saygı göstermemek
- Güven ortamı oluşturamamak
- Suçlamak, tehdit etmek veya öğüt vermek
- Kıyaslama yapmak
- Anlaşılmayan dil ve kelimeler kullanmak
- İletişimi engelleyici bir oturma düzeni seçmek
- İletişimi engelleyici bir beden duruşu takınmak

Slayt - 10 

Çocuğun Dinlenmesi

Çocuğun adli makamlar önünde dinlenmesini gerektiren haller

- Çocuğun ifadesinin veya savunmasının alınması, sorgusu
- Korunma ihtiyacı olan çocuğun dinlenmesi
- Tanık olarak dinlenme
- Aile mahkemesindeki davalarda görüşünün alınması

Slayt - 11 

Slayt - 12 

OTURUM 2 SLAYTLARI

Çocukla Adli Görüşme

Dikkat edilmesi gerekenler...

- Çocuğun yaşı ve gelişim düzeyi
- Adli görüşmenin sınırlılıkları

Slayt - 13

Çocuğun Yaşı ve Gelişim Düzeyi

Çocuğun Yaşı

- Bebeklik (0-3 yaş)
- Erken çocukluk (3-6 yaş)
- Son çocukluk (6-10/12 yaş)
- Ergenlik (10/12-18 yaş)

Gelişim Düzeyi

- Oldukça sınırlı kendini ifade
- Basit ifadelerle kendini ifade
- Siyah-beyaz / tek doğru düşüncesi
- Kurallar ve beklentiler hakkında fikir yürütme
- Eylemlerin sonuçlarını değerlendirme
- Otoriteye karşı gelme
- Risk alma eğilimi,
- Dürtüsellik

Slayt - 14

Kurallar

- Bilgilendirme zorunluluğu
 - Görüşmenin amacı
 - Elde edilecek bilginin kullanılacağı yer
 - Görüşülen kişinin hakları
- Veli ya da vasisinin yanında bulunması
- Sosyal çalışma görevlisinin yardımından yararlanma
- Ses ve görüntü kaydı

Slayt - 15

Hazırlık yapılması önemlidir...

- Görüşmecinin kendisi ile ilgili hazırlık (duygusal, dış görünüş, vb.)
- Konu ile ilgili hazırlık (görüşmenin hedefi, çocuğun gelişim düzeyi, vb.)
- Fiziksel koşullar ile ilgili hazırlık (görüşme ortamının düzenlenmesi, yardımcı ekipman, vb.)

Slayt - 16

Nasıl Yapılmalıdır?

- Tanıma
- Bilgilendirme
- Konunun açıklanması
- Bilgi alma (dinleme ve soru sorma)
- Sonlandırma

Slayt - 17

Nelere Dikkat Etmeli?

- Telefonu ve kapıyı kapatın.
- Odada üçüncü kişilerin olmamasını sağlayın.
- Çocuğu uzun süre bekletmeyin.
- Başka bir işle ilgilenmeyin.
- Çocukla aranızdaki fiziksel engelleri (masa, bilgisayar) kaldırın.
- Doğal, sakin ve dikkatli bir beden duruşunuz olsun.
- Rahatsız etmeyecek biçimde göz teması kurun.
- Mümkün olduğunca yargısız bir yüz ifadesi takın.
- Etrafta makas, bıçak vb. riskli maddeler bulundurmayın.
- Yönlendirici olmayın.
- Söz kesmeyin.

Slayt - 18

OTURUM 2 SLAYTLARI

Mağdur Çocuklara Özgü Olanaklar

ÇİM	ÇKM
Devlet hastaneleri	Üniversite Tıp Fakülteleri
Cinsel istismar	Her tür ihmal ve istismar
Aynalı odada dinleme	Aynalı odada dinleme
Adli tıbbi muayene ve raporlama	Adli tıbbi muayene ve raporlama
	Tedavi

Slayt - 19

Çocuğun Yanında Bulunmayı Gerektiren Haller ve SÇG'den Beklentiler

Slayt - 20

Etkin Katılım Hakkı ve Psikososyal Destek

Bu bağlamda "etkili katılım," sanığın yargılama sonucunda verilebilecek cezanın önemini de içerecek şekilde kendisini bekleyen akıbeti ve yargılamanın niteliğini etraflıca anladığını varsayar (bkz. Bu konudaki en son karar Timergaliyev - Rusya, no. 40631/02, 51. paragraf, 14 Ekim 2008 ve burada atıfta bulunulan davalar). Bundan başka, sanığın gerektiğinde örneğin bir çevirmen, avukat, sosyal çalışmacı ya da arkadaşının yardımıyla, mahkemede konuşulan şeylerin genel niteliğini anlamasına olanak sağlanmasını gerektirir. AIHM Güveç – Türkiye Davası (Başvuru sayısı 70337/01) K. 20.01.2009

Slayt - 21

SÇG'lerin Yanında Bulunma Görevleri

- Soruşturma aşamasında çocuğun ifadesinin alınması veya çocuk hakkındaki diğer işlemler sırasında, çocuğun yanında bulunma. (ÇKK 15)
- Mahkemede veya hakimlikte, çocuğun sorgusu veya çocuk hakkındaki diğer işlemler sırasında çocuğun yanında bulunma. (ÇKK 22)
- Mağdur çocukların tanık olarak dinlenmesi sırasında yanında bulunma. (CMK 236)
- Aile mahkemesinde yanında bulunma. (Çocuk Haklarının Kullanılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi 5; AMKGYUHK 5)

Slayt - 22

SÇG'den Beklentiler

Çocuğun adalet sistemi içerisinde aşağıdaki durumlardan kaynaklanabilecek **ikincil örselenmesini engellemek:**

- Çocuğun süreci, hakkında alınan kararları, kendine sorulan soruları anlamaması
- Çocuğun beyanlarının anlaşılmasında veya dikkate alınmaması,
- Çocuğun aynı olayı defalarca anlatmak ve muayene olmak zorunda kalması
- Çocukla ilgili adalet sisteminde yapılması gerekenlerin zamanında ve etkili biçimde yapılmaması
- Çocuğun ihtiyaçlarının dikkate alınmaması
- Çocuğa yönelik risklerin fark edilmemesi ve çocuğun uygun hizmete yönlendirilmemesi

Slayt - 23

Çocuğun Yanında Bulunan Uzmanın Sorumluluk ve Yetkileri

Slayt - 24

OTURUM 2 SLAYTLARI

Çocuğun Yanında Bulunan Uzmanın Sorumlulukları

- Çocuğun bilgilendirilmesi
- Çocuğu dinleyecek kişinin bilgilendirilmesi
- Çocuğun dinleneceği ortamın düzenlenmesi
- Çocuğun dinlenmesi sırasında eşlik edilmesi

Slayt - 25

Çocuğun Yanında Bulunan Uzmanın Sorumlulukları

Çocuğu dinleyecek kişinin bilgilendirilmesi

VAKA-1

"2 çocuk sahibi karı koca, kar maskeli 2 kişi tarafından evlerinde 10 yaşındaki çocuklarının gözleri önünde kurşun yağmuruna tutularak öldürüldü.

Korkusundan sabaha kadar evden çıkmayan çocuk, sabah ağlayarak komşularının evine gidip babası ile annesinin öldürüldüğünü söyledi. Bunun üzerine eve giden komşu, karı kocanın cesetleri ile karşılaşarak durumu polis merkezine bildirdi."

Slayt - 26

Cumhuriyet savcısı çocukla ilgili olarak hangi konularda bilgilendirilmelidir?

Slayt - 27

Çocuğun Yanında Bulunan Uzmanın Yetkileri

- Gizlilik talep etme, uygun olmayan kişilerin duruşmadan çıkarılmasını önerme
- Tekrar ifadenin engellenmesi için tedbir alınmasını önerme
- Tespit edilen riskleri çocuğu dinleyen yetkiliye bildirme
- Haklarına uygunluğu kontrol etme ve uygun uyarı yapma
- Örseleyici tutum ve davranışlar konusunda yargılama makamlarını bilgilendirme

Slayt - 28

Çocuğun Yanında Bulunan Uzmanın Yetkileri

Gizlilik talep etme, uygun olmayan kişilerin duruşmadan çıkarılmasını önerme

Adil yargılamanın önemli bir unsuru aleni yargılamadır. Bu kuralın iki önemli istisnası vardır:

- Zorunlu kapalılık
- Mahkemenin takdirine bağlı kapalılık

Slayt - 29

Çocuğun Yanında Bulunan Uzmanın Uyması Gereken Kurallar

- Terapötik amaç taşımaz, tanımaya ve anlamaya yöneliktir.
- Amaç, gerçeği aydınlatmak değildir.
- Bildirim yükümlülüğü vardır.
- Bilgilendirme zorunluluğu vardır:
 - Görüşmenin amacı
 - Bildirim yükümlülüğü
 - Elde edilecek bilginin kullanılacağı yer
 - Görüşülen kişinin hakları, vd.

Slayt - 30

OTURUM 2 SLAYTLARI

SÇG'nin Sahip Olması Gereken Olanaklar

- Dosya inceleme
- Görüşme
- İfade/ sorgu/ dinleme sırasında görüş bildirme, çocuğa açıklama yapma
- Kapanış görüşmesi

Slayt - 31 

Adalet Sisteminde Çocuğun Yararının Korunması

Slayt - 32 

Çocuğun Yüksek Yararı

« Yasama organları yönetsel makamlar, mahkemeler, sosyal yardım kuruluşları ve anne-babalar tarafından çocuklarla ilgili olarak yapılan tüm faaliyetlerde çocuğun yararı göz önünde tutulacaktır. (ÇHS 3) »

- Çocuğun yüksek yararı kavramı; çerçevesi esnek, hakimin takdirine açık, somut olayın özelliklerine uyarlanması gereken hakkaniyet kavramlarından.
- Çocuğun yüksek yararına öncelik tanınması, yarar çatışmalarında, çocuğun tarafının tutulması, onun yararına uygun eylem ve işlemin yapılmasıdır.

Slayt - 33 

Çocuğun Yararı =

- Esenliğidir ve bu; yaş, çocuğun olgunlaşma düzeyi, ebeveynlerin varlığı veya yokluğu, çocuğun çevresi ve deneyimleri gibi pek çok bireysel unsura bağlı olarak belirlenir.
- Bir kararın yararına kabul edilmesi için;
 - Çocuğun haklarının hepsinin güvence altına alınıyor olması,
 - Sadece gelecekte değil, bugün için de çocuğun esenliğinin gözetilmesi,
 - Çocuğun karara katılım olanağına sahip olması gerekir.

Slayt - 34 

ÇOCUK YARGILAMASI

OTURUM 3

OTURUM 3

ÇOCUK YARGILAMASI



AMAÇ

Çocuk yargılamasına ilişkin usul kuralları ve karar olanakları konusunda bilgi vermek; çocuk yargılamasına konu bütün çocukların korunma ihtiyacı konusunda farkındalık oluşturmak.



OTURUM ÖZETİ

Oturumda aşağıdaki konular ele alınmaktadır:

- Tanımlar ve teşkilat
- Korunma ihtiyacı olan çocuk (tanım - izlenecek usul)
- Mağdur çocuk (tanım - izlenecek usul)
- Suça sürüklenen çocuk (tanım - izlenecek usul)
- Ceza sorumluluğu
- Sosyal inceleme
- Tedbirler ve diğer karar olanakları



YÖNTEM



Sunum



Beyin Fırtınası



Vaka Çalışması



BEKLENEN KAZANIMLAR

Katılımcıların, aşağıdaki konularda bilgi ve farkındalıklarını artırmak:

- Çocuğun korunma ihtiyacı (riski)
- Çocuğun durumuna göre adli işleyişin özellikleri
- Ceza sorumluluğu raporunun kapsamı
- Sosyal inceleme raporunun kapsamı
- Çocuk hakkındaki karar olanakları

AKIŞ



1 / Sunum

10 dk.

10 dk. 2 / Beyin Fırtınası

3 / Vaka Çalışması

25 dk.

25 dk. 4 / Vaka Çalışması

5 / Vaka Çalışması

25 dk.

15 dk. 6 / Sunum

7 / Sunum

15 dk.

10 dk. 8 / Beyin Fırtınası

9 / Sunum

15 dk.



Toplam Süre
150 dk.



Sunum

10 dk.

- Oturuma “Tanımlar ve Teşkilat” başlıklı sunum ile başlayın.
- Bu sunumun amacı katılımcıların, çocuklara özgü kurumların görevlerini öğrenmeleridir. O nedenle sadece isimlerinden ve görevlerinden bahsedin. İşleyiş ilerde anlatılacaktır.



Beyin Fırtınası

10 dk.

- Katılımcılara çocukların korunma ihtiyacı ile adli sistem içerisine girmelerine neden olan risklerin neler olduğunu sorun.
- Herkesin görüş bildirmesine fırsat verin.
- Gelen cevapları toparlayın.



Vaka Çalışması

25 dk.

- “Korunma İhtiyacı Olan Çocuk” başlıklı sunumu bölüm sonundaki slaytlar yardımı ile yapın.
- Sunumun sonundaki Vaka-2’yi okuyun ve bu vaka ile ilgili sırayla aşağıdaki soruları sorun (soruların altındaki cevaplar eğitimcinin beyin fırtınasını yönlendirmesi ve sonucunu toparlaması için ipucu olmak üzere yazılmıştır):

? “Çocuğun korunma ihtiyacı var mı? Neden?”

(Cevap: Çocuğun psiko-sosyal gelişimi için gerekli ebeveyn ilgi ve gözetimi yok; eğitimi ile ilgilenilemiyor; yetersiz beslenme sorunu olabilir; olumsuz örnekler var vb. Bu durumda okul başarısı düşerse okuldan kopabilir, ağabeyinin arkadaş çevresi ile takılmaya başlarsa, madde kullanımını deneyebilir, babasını örnek alırsa, alkol deneyimi olabilir; bu ortamlar istismara da açık ortamlardır, fiziksel veya cinsel istismara maruz kalabilir, vb.)

? “Böyle bir örnekle nerede karşılaşabilirsiniz?”

(Cevap: Bu çocuklar asıl olarak çocuk koruma sisteminin çalışma alanındadır. Ancak aile hukukundan doğan uyuşmazlıklara ilişkin davalar veya sosyal incelemeler sırasında adli sistem içerisinde de karşılaşılabilir.)

? “Ağabeyin korunma ihtiyacı incelenebilir mi?”

(Cevap: Herhangi bir sebeple yapılan inceleme sırasında bir başka çocuğun korunma ihtiyacı içerisinde olduğu öğrenilmiş ise, bu durum mutlaka incelenir. Bu olay örneğin bir velayet veya boşanma davasında ise, her iki çocuğa ilişkin bulgular rapora yazılabilir.

Çocuğun korunmasından sorumlu kurumlara bildirim yapmak kamu görevlisinin sorumluluğudur (2828 s.lı SHK 21). Ayrıca adli ve idari mercilerin korunma ihtiyacı olan çocuğu Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bildirme yükümlülüğü Çocuk Koruma Kanunu'nun 6. maddesi ile de düzenlenmiştir.)

- Herkesin, çocukla ilgili tespit ettikleri riski ve öngördükleri tedbiri defterlerine not almasını, bu tespitlere karar olanakları aşamasında ihtiyaçları olacağını söyleyin.



Vaka Çalışması

25 dk.

- Gruba Vaka-2'nin devamını okuyun.
- Katılımcılara bu kez bir önceki aşamaya göre çocuğun ihtiyaçlarında değişen bir şeylerin olup olmadığını sorun. Bu soruyu sorarken katılımcıların çocuğa yönelik riskleri tespiti odaklanmasını sağlayın. Ne yapılabileceğini daha sonra konuşacağınızı söyleyin. Şu anda halihazırda var olan riskler ve eğer bunlarla ilgili bir şey yapılmazsa olabilecekleri düşüncelerini isteyin.

(Cevap: Riskler aynı. Mağdur çocuk aşamasındaki travmatik deneyimlere dair psikolojik destek ihtiyacı da aynen duruyor. Üzerinde çalışılması gereken alanların bunlardan ibaret olması gösteriyor ki, aslında suça sürüklenen çocuk ile ilgili değerlendirme arka plandaki mağdur ve korunma ihtiyacı içerisindeki çocuğun durumunun değerlendirilmesidir.)

- Bu aşama ile ilgili tespitlerini ve tedbir önerilerini de gene not almalarını isteyin.
- “Mağdur Çocuk” başlıklı sunumu bölüm sonundaki slaytlardan yararlanarak yapın.



Vaka Çalışması

25 dk.

- Gruba Vaka-2'nin devamını okuyun.
- Katılımcılara bu kez bir önceki aşamaya göre çocuğun ihtiyaçlarında değişen bir şeylerin olup olmadığını sorun.
- “Suça Sürüklenen Çocuk” başlıklı sunumu bölüm sonundaki slaytlar yardımı ile yapın.



Sunum

15 dk.

- “Ceza Sorumluluğu” başlıklı sunumu bölüm sonundaki slaytlardan yararlanarak yapın.
- Bu sunumda aşağıdaki konular vurgulanmalıdır:
 - Yaş küçüklüğü nedeniyle yapılan ceza sorumluluğu incelemesi akıl hastalığı ve zeka geriliği incelemesi değildir.
 - Bu incelemeyi yapacak uzman çocuk ve ergen psikiyatristi olmalıdır.
 - Sosyal inceleme daha önce yapılmış olmalıdır.



Sunum

15 dk.

- “Sosyal İnceleme” başlıklı sunumu bölüm sonundaki slaytlardan yararlanarak yapın.
- Bu sunumda aşağıdakilerin vurgulanması önemlidir:
 - Sosyal inceleme, tek görüşme ile yapılamaz. Mutlaka çocuk ve yakın çevresi ile görüşme, ev ve çevre ziyareti, belge gibi bütün bilgi toplama yöntemleri kullanılmalıdır.
 - Sosyal inceleme, adaletin çocuğa özgü hale gelmesini sağlayıcı en önemli araçtır.



Beyin Fırtınası

10 dk.

- Katılımcılara aşağıdaki soruyu sorun.
- ❓ “Vaka-2’deki çocuk hakkında istedikleri kararı verme olanağına sahip olsalardı, hangi aşamada ne karar verirlerdi?”
- Bu soruyu, yasal bilgiyi sınamak için sormadığınızı, çocuk için ideal yapılması gerekeni belirlemeye çalıştığınızı söyleyin. Çözüm önerilerini yasal olanaklar ile sınırlamak istemediğiniz için karar olanaklarını önceden sunmadığınızı açıklayın. Serbest düşüncelerini isteyin. Bu çalışma çocuğun ihtiyacını fark ettirmeye yöneliktir. O nedenle zaman yetersizliği yaşayıp, atlamamak için başlangıçtan itibaren bu çalışmanın ihtiyaç duyacağı zaman mutlaka gözetilmelidir.



Sunum

15 dk.

- Çocuklar hakkında alınabilecek tedbirleri ve suça sürüklenen çocukla ilgili karar olanaklarını “Tedbirler ve Diğer Karar Olanakları” başlıklı sunum yardımı ile anlatın.
- Bu anlatım sırasında aşağıdakiler vurgulanmalıdır:
 - Çocuk mahkemesi hakimi, ÇKK ve diğer kanunlardaki tedbirleri uygulama yetkisine sahiptir.
 - Cezaların da eğitsel amaçlı uygulanma olanağı vardır.
 - Tutuklama ve hapis son çare olmalıdır.
 - Verilen kararın amacına uygun yerine getirilmesinde denetim kararları çok önemli bir rol oynar.
 - Cumhuriyet savcısı taleplerini belirlerken bütün bunları dikkate almalıdır.

OTURUM 3 SLAYTLARI

III. OTURUM: ÇOCUK YARGILAMASI

Slayt - 1

Çocuk Yargilaması: Tanımlar ve Teşkilat

Slayt - 2

Çocuğa Özgü Makamlar (ÇHS 40, TC Anayasası 41)

- Çocuğa özgü kolluk birimleri
- Cumhuriyet savcılığı çocuk bürosu
- Çocuk mahkemeleri

« Çocuk mahkemeleri nezdinde görevlendirilen sosyal çalışma görevlileri, çocuğa özgü adalet sisteminin asli unsurudur. »

Slayt - 3

Kolluğun Çocuk Birimleri

- Emniyet Teşkilatında;
 - İl düzeyinde - çocuk şube müdürlüğü
 - İlçe düzeyinde - çocuk büro amirliği
- Jandarma Teşkilatında;
 - İl düzeyinde – kadın ve çocuk suçları kısım amirliği
 - İlçe düzeyinde – işlem astsubayı

Slayt - 4

Cumhuriyet Savcılığı Çocuk Bürosu

- Suça sürüklenen çocuklar hakkındaki soruşturma işlemlerini yürütür.
- Çocuklar hakkında tedbir alınması gereken durumlarda, gecikmeksizin tedbir alınmasını sağlar.
- Korunma ihtiyacı olan, suç mağduru veya suça sürüklenen çocuklardan yardıma, eğitime, işe, barınmaya ihtiyacı olan veya uyum güçlüğü çekenlere ihtiyaç duydukları destek hizmetlerini sağlamak üzere, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği içinde çalışır ve bu gibi durumları çocukları korumakla görevli kurum ve kuruluşlara bildirir.

Slayt - 5

Çocuğa Özgü Mahkemeler

- Suça sürüklenen çocuklar ile ilgili yargılama yapar.
- Koruyucu ve destekleyici tedbirlere hükmeder.
- Velayet, vesayet ve kişisel ilişki konusunda karar verir.

Çocuk mahkemeleri

- Tek hakimlidir
- Cumhuriyet savcısı yoktur

Çocuk ağır ceza mahkemeleri

- 3 hakimden oluşan heyet halinde çalışır
- Cumhuriyet savcısı vardır

Slayt - 6

OTURUM 3 SLAYTLARI

Çocuk Hakimi

- Hakkında kovuşturma başlatılmış olanlar hariç, suça sürüklenen çocuklarla korunma ihtiyacı olan çocuklar hakkında uygulanacak tedbir kararları hakimlik olarak verilir.

Slayt - 7

Görev Alanındaki Çocuklar

Çocuğa özgü makamların hepsi

- Hem korunma ihtiyacı olan
- Hem de suça sürüklenen çocuklarla ilgili görev ve sorumluluğa sahiptir.

Slayt - 8

Genel İlkeler

Çocuğun statüsüne (mağdur, suça sürüklenen, KiO vb.) ne olursa olsun;

- Önce korunma ihtiyacı değerlendirilir.
- 4 bildirim kuralı uygulanır:
 - Veli, vasi
 - Kurum
 - ASPB
 - Baro

Slayt - 9

Korunma İhtiyacı Olan Çocuk

Slayt - 10

Korunma İhtiyacı Olan Çocuk

Yasal tanım: Bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuk.

Uygulamada ikisi için ayrı usuller bulunmaktadır:

- a) Korunma ihtiyacı olan = ihmal edilen
- b) Suç mağduru olan = istismar edilen

Slayt - 11

Korunma İhtiyacı Olan Çocuk

- Bildirimi herkes yapabilir (ÇKK 6).
- Bildirim kolluğa, ASPB il müdürlüğüne, çocuk büro savcılığına, mahkemeye yapılabilir.
- Çocuğun anne-babası veya çocuk talepte bulunabilir.
- Acil koruma gereken durumlarda derhal kurum bakımına alınır.
- Diğer hallerde inceleme yapılır.
- Her durumda tedbir kararı mahkemece verilir (ÇKK 5,6; İHAS 5).

Slayt - 12

OTURUM 3 SLAYTLARI

Korunma İhtiyacı Olan Çocuk

- Bu çocuğun korunma ihtiyacı içerisinde olduğunu düşündüren sebepler nelerdir?
- Adalet sistemi içerisinde bu çocukla nasıl ve nerede karşılaşılabilir?
- Ağabeyin korunma ihtiyacı incelenebilir mi?

Slayt - 19

Mağdur Çocuk

Slayt - 20

VAKA-2 Devam

...
Babasının eve bazı geceler arkadaşları ile geldiğini kendisinden yemek hazırlamasını istediğini, yapamaz ise çok kızdığını ve dövdüğünü ama bunun çok sık olmadığını söylemektedir.

Slayt - 21

Mağdur Çocuk

Ek bilgiyi dikkate aldığımızda çocuğun korunma ihtiyacı bakımından ne tür bir değişiklik olduğunu düşünürsünüz?

Slayt - 22

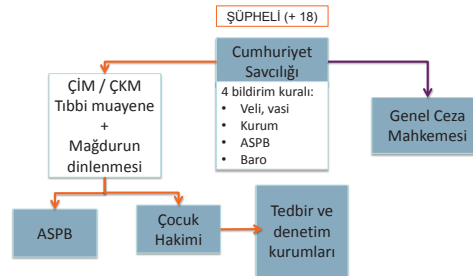
Mağdur Çocuk

« Kendisine karşı bir suç işlenmiş olan çocuk. »

- Bildirimi herkes yapabilir.
- Bildirim kolluğa veya Cumhuriyet savcılığına yapılır.
- Şikayete tabi olmadan soruşturulur.
- Acil koruma gereken durumlarda derhal kurum bakımına alınır.
- Diğer hallerde sosyal inceleme sonucuna göre tedbir talep edilir.
- Cumhuriyet savcısı tarafından dinlenir.
- Dinlenmesi sırasında yanında uzman bulunur ve sesli ve görüntülü kayıt yapılır.

Slayt - 23

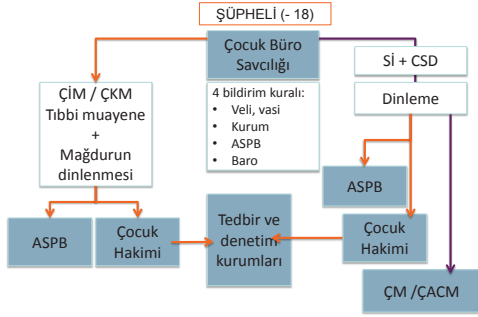
Savcılık İşlemleri: Mağdur Çocuk



Slayt - 24

OTURUM 3 SLAYTLARI

Savcılık İşlemleri: Mağdur Çocuk



Slayt - 25

Suçta Sürüklenen Çocuk

Slayt - 26

VAKA-2 Devam

...

Bazen babasının kendisinden içki veya para bulmasını istediği, bunun için dışarıya gönderdiğini, böyle zamanlarda eli boş dönmekten korktuğunu, bazen dilendiğini, para bulamazsa ağabeyi ile sokakta kalıp eve gitmediğini, ağabeyinin bir arkadaşının önerisi ile birkaç kez yoldan geçen çocukları korkutarak paralarını aldıklarını anlatmaktadır.

Slayt - 27

Suçta Sürüklenen Çocuk

Ek bilgiyi dikkate aldığınızda çocuğun korunma ihtiyacı bakımından ne tür bir değişiklik olduğunu düşünürsünüz?

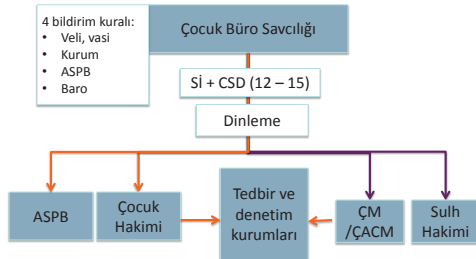
Slayt - 28

Suçta Sürüklenen Çocuk

« Kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuk. »

Slayt - 29

Savcılık İşlemleri: Suçta Sürüklenen Çocuk



Slayt - 30

OTURUM 3 SLAYTLARI

Savcılık İşlemleri: Suça Sürüklenen Çocuk

- Soruşturma C. Savcısı tarafından yürütülür (ÇKK 15).
- Yakalama son çare (ÇHS 38, ÇKK 4)
- Kendine özgü birimde tutulma (ÇKK 16)
- Kelepçe takma yasağı (ÇKK 18)
- 4 Bildirim kuralı (ÇKKUY 16):
 - Veli – vasi
 - Kurum
 - ASPB
 - Baro

Slayt - 31

Hakimlik İşlemleri: Suça Sürüklenen Çocuk

- Tutuklama son çare (ÇHS 38, ÇKK 4)
 - Diğer yollara başvurulmuş olması veya başvuru bile sonuç alınmayacağı bilinmesi
- Tutuklama yasağı

- Koruyucu ve destekleyici tedbir
- Adli kontrol

Slayt - 32

Hakimlik İşlemleri: Suça Sürüklenen Çocuk

- Kendine özgü birimde tutulma (ÇKK 16)
- En kısa süre ile sınırlı (ÇHS 38)
 - (-15) bir gün iki gün sayılır

Slayt - 33

Suça Sürüklenen Çocuk

- İhbar veya öğrenme ile süreç başlar.
- Soruşturmayı Cumhuriyet savcısı yürütür.
- Polis C. Savcısının talimatlarına uygun olarak delil toplar.
- Çocuğun korunma ihtiyacı da dikkate alınır.
- Ceza davası ve özgürlüğü kısıtlayıcı müdahaleler son çare olmalıdır.
- Bu nedenle öncelikle alternatifler denir (uzlaşma, KDAE, adli kontrol).
- Dava çocuk mahkemesinde açılır.
- Soruşturma ve kovuşturmanın her aşamasında tedbire karar verilebilir.

Slayt - 34

Çocuğa Özgü İncelemeler

- Ceza Sorumluluğu Değerlendirmesi
- Sosyal İnceleme

Slayt - 35

Ceza Sorumluluğu

Slayt - 36

OTURUM 3 SLAYTLARI

Ceza Sorumluluğu

« Eyleminin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği »

Ceza sorumluluğunu etkileyen haller...

5237 TCK

- Yaş küçüklüğü (TCK 31. md)
- Sağır ve dilsizlik (TCK 33. md)
- Akıl hastalığı ve zeka geriliği (TCK 32. md)
- Geçici nedenler (TCK 34. md)

Slayt - 37

Yaş Gruplarına Göre Ceza Sorumluluğu

TCK 31/1

0-12 Yaş:

- Fiili işlediği sırada 12 yaşını doldurmamış olan çocukların ceza sorumluluğu yoktur.
- Bu çocuklar hakkında, ceza kovuşturması yapılamaz; ancak, çocuklara özgü güvenlik tedbirleri uygulanabilir.

Slayt - 38

Yaş Gruplarına Göre Ceza Sorumluluğu

TCK 31/2

13-15 Yaş:

- Fiili işlediği sırada 12 yaşını doldurmuş olup da, 15 yaşını doldurmamış olanların işlediği **fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin** yeterince gelişip gelişmediğinin saptanması gerekmektedir.

Slayt - 39

Yaş Gruplarına Göre Ceza Sorumluluğu

TCK 31/3

16-18 Yaş:

- Fiili işlediği sırada 15 yaşını doldurmuş olup, 18 yaşını doldurmamış olan çocukların ceza sorumluluğu var kabul edilmiş; ancak bu sorumluluğun bir yetişkinden daha az olacağı kabul edilerek yetişkinlerden daha az ceza verilmesi benimsenmiştir.

Slayt - 40

Yaş Gruplarına Göre Ceza Sorumluluğu

TCK 33

Sağır ve dilsizlerin zihinsel gelişimlerinin normalden daha geri olduğu düşünülerek, ceza sorumluluğu için yaş sınırları değiştirilmiştir:

Sağlıklı

- 0-12 yaş sonu
- 13 yaş başı- 15 yaş sonu
- 16 yaş başı- 18 yaş sonu

Sağır ve Dilsiz

- 0-15 yaş sonu
- 16 yaş başı - 18 yaş sonu
- 19 yaş başı - 21 yaş sonu

Slayt - 41

Yaş Küçüklüğünün Ceza Sorumluluğuna Etkisi

- 12-15 yaş grubundaki çocuklar
- 15-18 yaş grubundaki sağır ve dilsiz çocuklar için değerlendirilir.

Slayt - 42

OTURUM 3 SLAYTLARI

CS Değerlendirmesinde Ele Alınması Gereken Unsurlar

- Bilişsel gelişim (soyut kavramlar üzerine fikir yürütme, zihinsel gelişim kapasitesi, eğitimle kazanılmış donanım düzeyi, algılama yeteneği...)
- Sosyal-Duygusal gelişim (Kimlik gelişimi, dürtü kontrolü, duygusal tepkileri kontrol edebilme gücü...)
- Ahlaki gelişim (Sahip olduğu değerler...)

Slayt - 43

CS Değerlendirmesinde Ele Alınması Gereken Unsurlar

- Yargılama ve karar verme yetisinin olgunlaşması açısından:
 - Grup normlarından etkilenmeden, bağımsız davranabilme ve kendine yetebilme
 - Grubun olumsuz eleştirisi ve yaptırımlarına karşı koyabilme
 - Harekete geçmeden önce içinde bulunduğu durumu, eylemin sonuçlarını ve riskleri değerlendirebilme
 - Karar vermeden önce farklı bakış açılarını ele alabilme
 - Geçmiş, bugün, yarın arasında bağlantıları kurabilme, geçmişten gelen kazanımları geleceğe taşıyabilme
 - Riskleri değerlendirme ve göze alabilme
 - İleriyi görebilme, kısa vadeli haz almayı erteleyip, uzun vadeli sonuçları düşünebilme

Slayt - 44

CS Değerlendirmesinde Ele Alınması Gereken Unsurlar

- Ruh sağlığı problemleri (öğrenme bozuklukları, dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu...)
« Zeka geriliği ve önemli akıl hastalıklarının yanı sıra çocukluk dönemine özgü pek çok ruhsal bozukluk ceza sorumluluğunu etkileme potansiyeline sahiptir. »
- Nörolojik bozukluklar ve gelişme geriliğine yol açan bazı klinik tablolar

Slayt - 45

Sosyal İnceleme ve Ceza Sorumluluğu

Sosyal çevre ve gelişimsel özellikler ceza sorumluluğunu açıklamada yetersizse,
Çocuk yüksek riskli sosyal çevrede yaşıyorsa,
Yıkıcılığın önde olduğu eyleme karışmışsa,
Ruhsal yakınma sergiliyorsa,
Çoklu suça karışma öyküsü varsa,
↓
Mutlaka ruh sağlığı problemleri ve tıbbi durumlar değerlendirilmelidir.

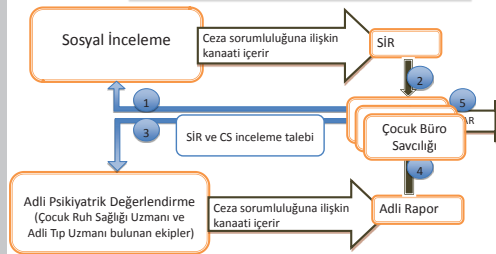
Slayt - 46

Adli Psikiyatrik Değerlendirme

- Çok disiplinli bir değerlendirmedir.
 - Adli psikiyatrik değerlendirme, çocuk ve ergen gelişimi ve ruh sağlığı konusunda uzman, adli psikiyatri alanında **denevimli** kişilerce yapılmalıdır.
 - Bütüncül yaklaşım içinde ekip çalışması gerektirir:
 - Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı Uzmanı
 - Adli Tıp Uzmanı
 - Pediatrist
 - Psikolog...
- İlgili uzmanlıkların bulunduğu sağlık kuruluşları

Slayt - 47

Ceza Sorumluluğunun Değerlendirilmesi



Slayt - 48

Sosyal İnceleme

Slayt - 49

Sosyal İncelemenin Amacı

- Çocuğun güçlü yönlerini, gereksinimlerini ve çocuğa yönelik riskleri belirlemek
- Çocuğun gereksinim duyduğu hizmetleri belirlemek
- Cezanın belirlenmesi ve bireyselleştirilmesini sağlamak
- Ceza sorumluluğunun mahkemece takdirinde yol göstermek

Slayt - 50

Sosyal İnceleme Yaparken ve SİR Düzenlerken, ŞÇG;

Çocuğun gereksinimlerini belirleyebilmek açısından :

- Fiziksel ihtiyaçlarını,
 - Duygusal ihtiyaçlarını,
 - Sosyal ihtiyaçlarını,
 - Bilişsel ihtiyaçlarını
- bütünlük içinde tanımlamalıdır.

Slayt - 51

Sosyal İnceleme Ne Zaman Yapılır?

- Suça sürüklenen bir çocuk hakkında ceza veya tedbir uygulamasından önce (ÇKK 35/1) gerektiğinde sosyal inceleme yapılır.
- 12-15 yaş arası çocukların ceza sorumluluğunun takdiri bakımından sosyal inceleme yaptırılması zorunludur.

Slayt - 52

SİR Düzenlenirken + Bunlar Yapılmalıdır

- Etkili ve çok kaynaklı, kapsamlı bilgi toplama yapılmalıdır.
- Çocukla mutlaka görüşülmelidir; ancak çocukla yapılan görüşme yeterli değildir.
- Çocuğun ailesi ve sosyal çevresini etkileyen bireylerle de görüşmeler yapılmalıdır.
- Ev, okul, işyeri vb. ziyaretleri yapılmalıdır.
- Çocukla ilgili mahkeme dosyası, polis tutanakları, bedensel ve psikolojik sağlık durumunu gösterir tüm bilgiler ve adli raporlar incelenmelidir.

Slayt - 53

SİR Düzenlenirken – Bunlar Yapılmamalıdır

- Anlaşılması güç mesleki terminoloji kullanılmamalıdır.
- Hakimin takdir yetkisine müdahale edici ifadeler kullanılmamalıdır.
- Ayrımcı, yargılayıcı veya hüküm verici dil kullanılmamalıdır.
- Çocuğun olayla ilgili anlattıklarını ifade alma biçiminde aktarmamalıdır.
- Çocukla ilgili olmayan ve ailesinin ya da üçüncü kişilerin özel hayatlarını ilgilendiren bilgilere yer verilmemelidir.
- Bir başka uzmanlık alanını gerektiren teşhislerde bulunulmamalıdır.
- Gereksiz değerlendirmede bulunulmamalıdır.

Slayt - 54

OTURUM 3 SLAYTLARI

SİR Formatı

Sosyal inceleme raporu, 3 bölümden oluşur:

1. Formel bilgiler
2. Değerlendirme
3. Müdahale

Slayt - 55 

SİR Formatı Formel Bilgiler

- Raporun yasal dayanağı (rapor istem nedeni, tarihi, dosya numarası, vd.)
- Kimlik bilgileri
- Kullanılan kaynaklar ve bilgi toplama yolları (yapılan görüşmeler ve ziyaretler, incelenen belge ve kayıtlar, vd.)

Slayt - 56 

SİR Formatı Değerlendirme

- Suça ilişkin bilgiler (suç olayı, çocuğun tutumu, suça sürükleyen nedenler, vd.)
- Bireysel özelliklere ilişkin bilgiler (gelişim özellikleri, olgunluk düzeyi, vd.)
- Çevre (toplumsal yapı, kültür) ve aileye ilişkin bilgiler ((geniş çevrenin özellikleri, ailenin işlevselliği, vd.)
- Okul, iş, arkadaş grubu ve boş zamanları değerlendirmeye ilişkin bilgiler (eğitim ve çalışma durumu, arkadaş çevresi, vd.)
- Suçun ortaya çıkışı, ceza sorumluluğu ve suçun denetlenmesine ilişkin sonuç-değerlendirme

Slayt - 57 

SİR Formatı Müdahale

- Müdahale planı (müdahalenin amacı, hedefleri, yöntemini gösterir)
- Yasal tedbir, yaptırım ve yönlendirme seçeneklerinin çocuk üzerindeki etkisini değerlendirme (tedbirler, uzlaşma, denetimli serbestlik, ceza yaptırımları vd.)
- Olası öneriler

Slayt - 58 

Cumhuriyet Savcısının Yetkileri

- Önödeme
- Kamu davasının açılmasının ertelenmesi
- Uzlaşma
- İddianame düzenlenmesi

Slayt - 59 

Önödeme

(CMK m. 174)

- Yalnız adli para cezasını gerektiren veya öngörülen hapis cezasının yukarı sınırı üç ayı aşmayan suçlar (uzlaşma kapsamındaki suçlar hariç).
- Suç işlendiğine dair yeterli şüphe halinde
- Belirlenecek miktar ve soruşturma giderlerinin ödenmesi suretiyle

Slayt - 60 

OTURUM 3 SLAYTLARI

KDAE

Aşağıdaki koşulların birlikte gerçekleşmesi gerekir (CMK m.171/3):

- Daha önce kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezası ile mahkum olmamış olmak;
- Tekrar suç işlemekten çekineceği kanaatini vermesi;
- Çocuk ve toplum açısından kamu davası açılmasından daha yararlı olması;
- Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın, aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi.

Slayt - 61

Uzlaşma

Uzlaşma kapsamında edim belirlenirken çocuğun eylemine ve durumuna uygun eğitici bir edimin belirlenmesine özen gösterilmelidir:

- Zararın tazmin edilmesi veya eski hâle getirme,
- Yardıma muhtaç kişi ya da kişilere bağış yapmak gibi edimlerde bulunulması,
- Topluma faydalı birey olmasını sağlayacak bir programa katılma gibi yükümlülükler
- Mağdurdan veya suçtan zarar görenden özür dilenmesi.

Slayt - 62

Tedbirler ve Diğer Karar Olanakları

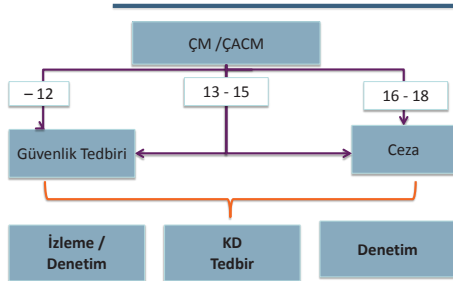
Slayt - 63

Oturumun Başındaki Sorularımız

- Çocuğun statüsüne (mağdur, suçta sürüklenen, KİO vb.) göre yargılama usullerindeki farklar
- Çocuğun statüsü ile korunma ihtiyacı arasındaki ilişki
- Çocuğun statüsüne (mağdur, suçta sürüklenen, KİO vb.) göre ihtiyaçları değiştiği için bazı farklar vardır; ama temelde aynı kurumlar sorumludur.
- Riski ve korunma ihtiyacını belirleyen çocuğun adalet sistemi içerisindeki statüsü değil, özellikleridir. Ancak statüsü nedeniyle bazı ek ihtiyaçlar söz konusu olabilir.

Slayt - 64

Karar Olanakları



Slayt - 65

Karar Olanakları



Slayt - 66

OTURUM 3 SLAYTLARI

Karar Olanakları-I: Çocuk Hakkında Verilebilecek Tedbirler

Tedbirin Türü	Kanun	Madde
Bakım (bir aile yanına ya da kuruma yerleştirme)	ÇKK TMK	5 347
Barınma	ÇKK	5
Eğitim	ÇKK	5
Danışmanlık	ÇKK	5
Sağlık	ÇKK	5
Velayet, vesayet, kişisel ilişki tayini	ÇKK TMK	7 348
Aileye rehberlik	TMK	346
Aileye yardım	TMK	346
Anne-babaya ihtar, emir veya direktif verilmesi	TMK	346
Anne-babanın denetime tabi tutulmaları	TMK	346
Çocuğa kayyum tayini	TMK	346
Saldırganı engellemeye yönelik önleyici tedbirler	6284	4
Kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi	6284	3
Hayati tehlikesinin bulunması halinde geçici koruma altına alınma	6284	3

Slayt - 67

Karar Olanakları-II: Cezaların Pedagojik Uygulamaları

Kısa süreli hapis cezalarının çevrilebileceği haller	HAGB
<ul style="list-style-type: none"> Aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin; En az iki yıl süreyle, bir meslek veya sanat edinmeyi sağlamak amacıyla, gerektiğinde barınma imkanı da bulunan bir eğitim kurumuna devam etme; Belirli yerlere gitmekten veya belirli etkinlikleri yaptıktan yasaklanma. 	<ul style="list-style-type: none"> Bir meslek veya sanat sahibi olmaması halinde, bu amaçla bir eğitim programına devam etme; Bir meslek veya sanat sahibi olması halinde, aynı meslek veya sanatı icra eden bir başkasının gözetimi altında ücret karşılığında çalıştırılma (+15); Belli yerlere gitmekten yasaklanma, belli yerlere devam etmeye yükümlü kılınma ya da takdir edilecek başka yükümlülüğü yerine getirme.

Slayt - 68

İZLEME KARARI

Karar Olanakları-III İzleme ve Denetim Kararları



Slayt - 69

Kararların Yerine Getirilmemesi veya Kuralların İhlali

- Gizlilik ve yayın yasağına uymama
- Süresi içerisinde sosyal inceleme raporunu hazırlamama
- Tedbir kararlarının uygulanmaması
- Tedbir uygulama planlarının, raporlarının, denetim plan ve raporlarının süresi içerisinde hazırlanarak mahkemeye sunulmaması

vd.

Slayt - 70

AİLE MAHKEMESİNDE GÖRÜLEN DAVALAR VE ÇOCUK

OTURUM 4

OTURUM 4

AİLE MAHKEMESİNDE GÖRÜLEN DAVALAR VE ÇOCUK



AMAÇ

Aile mahkemelerinin önüne gelen davalarda çocukların ve ihtiyaçlarının fark edilmesinin önemi konusunda farkındalık oluşturmak ve bu davalarda çocuğun yararının korunmasının yöntemi ile karar olanakları konusunda bilgi vermek.



OTURUM ÖZETİ

Oturumda aşağıdaki konular ele alınmaktadır:

- Davalar ve çocukla ilgili talepler
- Boşanma davalarında izlenecek usul
- Çocuk hakkında alınabilecek tedbirler
- Aile içi şiddet davalarında izlenecek usul



YÖNTEM



Sunum



Beyin Fırtınası



Vaka Çalışması



BEKLENEN KAZANIMLAR

Katılımcıların, aşağıdaki konularda bilgi ve farkındalıklarını artırmak:

- Aile mahkemeleri önüne gelen ve çocuğu ilgilendiren dava türleri
- Bu davalarda çocuğun ve ihtiyaçlarının fark edilmesinin önemi
- Çocuğun fark edilen ihtiyaçlarını karşılama yöntemleri

AKIŞ



1 / Sunum

10 dk.

10 dk. 2 / Beyin Fırtınası

3 / Sunum

20 dk.

10 dk. 4 / Vaka Çalışması



Sunum

10 dk.

- “Aile Hukukunu İlgilendiren Konular ve Çocuk” başlıklı sunuma bölüm sonundaki slaytların yardımı ile başlayın.
- Aşağıdakileri vurgulamak önemlidir:
 - Çocuklar hakkında alınabilecek tedbirler ve bu tedbirler ile birlikte velayet, vesayet ve kişisel ilişkilerin düzenlenmesi olanakları Cumhuriyet savcılarının tedbir taleplerini oluşturur.
 - Hakimler, çocukların yararını koruyucu tedbirlere hükmederken, bütün Kanunlarda yazılı tedbir olanaklarını birlikte kullanmak konusunda geniş olanaklara ve yetkilere sahiptir.
 - Tedbirlerin talep edilmesi ve tedbirlerin uygulanmasından sorumlu kurumlarla işbirliği yapmak, Cumhuriyet savcısının görevlerindedir.



Beyin Fırtınası

10 dk.

- Sunum sırasında ikinci slaytta yer alan filmi izlettirin.
- Gruba bu filmin kendilerine ne düşündürdüğünü sorun.
- Film ile aşağıdaki konulara dikkat çekilmek istenmektedir. Katılımcılardan gelen cevaplarla birlikte aşağıdakileri özetleyin.:
- Çocuklar için aileleri önemlidir.
- Onların bütün olumsuzluklara rağmen ailelerini tercih etmeleri ailelerin çocuklar için ne kadar önemli olduğunun en iyi göstergesidir.
- Bu nedenle çocukla ilgili tedbirler alınırken, yetkililer bu ihtiyacı dikkate almalı; ancak onları bu tercihleri nedeniyle olumsuz koşullara terk etmemelidir.
- Dolayısıyla aileleri ile birlikte kalacaklar ise, olası riskler ayrıntılı biçimde incelenerek, her tür tedbirin alınmasına özen gösterilmelidir.



Sunum

20 dk.

- Sunuma devam ederek tamamlayın.
- Bu aşamada aşağıdakilerin vurgulanması önemlidir:
 - Derecelendirmenin önemi



Toplam Süre
50 dk.

- Velayete müdahale halinde şahsi ilişkinin, nafakanın ve çocuğun yaşayacağı yerin belirlenmesinin önemi.
- Aile içi şiddette çocukların ayrı ve özel olarak dikkate alınması ve onların durumlarına uygun tedbirlerin özel olarak düşünülmesinin önemi.



Vaka Çalışması

10 dk.

- ↳ Son iki slaytta yer alan vakayı paylaşın.
- ↳ Bu vaka anne babası boşanmakta olan bir çocukla ilgilidir. Katılımcılara aşağıdaki soruyu sorun;
? “Bu vakada çocuklara yönelik risk değerlendirmesi yapılır mı? Yapılması neden önemlidir?”
- ↳ Bu sorunun amacı, boşanma davalarında tarafların çocuğun velayeti konusunda anlaşmış olmalarının çocuğa yönelik riskleri ortadan kaldırmayacağına dikkat çekmektir.
- ↳ Gruptan bir senaryo yazmalarını isteyin. Bu ailenin boşanmasından 5 yıl sonra çocuğun hayatını anlatan kısa bir senaryo oluşturmalarını isteyin. Çocuğun nerede, ne yapıyor ve nasıl yaşıyor olduğunu düşününler.
- ↳ Çocuğun hayatının olumsuz yöne gittiğini söyleyenlere aşağıdaki soruyu sorun:
? “Bu vakada çocuğa yönelik riskler nelerdi?”
(Cevapta asgari olarak şunlar yer almalı: Baba iştirak nafakası verebilecek durumda değil. Çocuklar annelerinde kalırsa, bütün gün çalışmak zorunda kalacak olan annenin çocukların eğitim, beslenme, duygusal destek ihtiyaçları ile ilgilenmesi mümkün olmayacak. Ayrıca annenin bakım, gözetim kapasitesi de bilinmiyor. Velayeti baba alacak olursa, çocuklar babaannelerinin yanında yaşayacaklar. Babaannenin yaşı, çocuk bakımı ile ilgili motivasyonu bilinmiyor. Baba çalışmadığı için geçim sıkıntısı yaşanabilir. Asgari ücretle çalışan anne, kendi başına yaşayacağı için, yoksulluğa düşmeden iştirak nafakası veremez.)
- ↳ Olumlu bir gelecek öngörmüş olanlara aşağıdaki soruyu sorun:
? “Çocuğun hayatını etkileyen olumlu faktörler nelerdi?”
- ↳ Bu vakanın incelenmesi sırasında çocuğun ihtiyaçlarının belirlenmesinin ve gerekli tedbirlerin alınmasının olumlu gelişmenin en önemli adımını oluşturduğunu vurgulayarak sunumunuzu bitiriniz.

OTURUM 4 SLAYTLARI

IV. OTURUM: AİLE HUKUKUNU İLGİLENDİREN KONULAR VE ÇOCUK

Slayt - 1

Çocuk Hakkında Alınabilecek Tedbirler

Slayt - 2

Çocuk Hakkında Verilebilecek Tedbirler

Tedbirin Türü	Kanun	Madde
Bakım (bir aile yanına ya da kuruma yerleştirme)	ÇKK TMK	5 347
Barınma	ÇKK	5
Eğitim	ÇKK	5
Danışmanlık	ÇKK	5
Sağlık	ÇKK	5
Velayet, vesayet, kişisel ilişki tayini	ÇKK TMK	7 348
Aileye rehberlik	TMK	346
Aileye yardım	TMK	346
Anne-babaya ihtar, emir veya direktif verilmesi	TMK	346
Anne-babanın denetime tabi tutulmaları	TMK	346
Çocuğa kayyum tayini	TMK	346
Saldırganı engellemeye yönelik önleyici tedbirler	6284	4
Kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi	6284	3
Hayati tehlikesinin bulunması halinde geçici koruma altına alınma	6284	3

Slayt - 3

Çocuk Hakkında Alınabilecek Tedbirler

- 37 no.lu cezaevi görüşme odası başlıklı film

Slayt - 4

Tedbirlerde Derecelendirme

« Tedbirler değerlendirilirken, en hafifinden en ağırına doğru bir sıra izlenmelidir. »

1. Çocuğun anne-babasının yanında korunmasını sağlayan tedbirler:
 - o Aileye rehberlik; aileye yardım; anne-babaya ihtar, emir veya direktif verilmesi; anne-babanın denetime tabi tutulmaları; çocuğa kayyum tayini (MK 346)
 - o Danışmanlık; eğitim; sağlık (ÇKK 5)
 - o Önleyici tedbirler (6284)
2. Aile veya kurum bakımına yerleştirme (MK 347, ÇKK 5)
3. Velayetin kaldırılması (MK 348)

Slayt - 5

Velayet

- Anne-babanın velayet görevlerini yerine getirebilmeleri için devlet tarafından desteklenmeleri öngörülmüştür.
- Velayet görev ve yetkileri çocuğun yararına uygun bir biçimde yerine getirilmelidir.
- Velayet anne-babayı çocuk üzerinde bir hakka sahip kılmayı değil, çocuğu gelecekte yeterli bir olgunluğa ulaştırmak üzere yükümlü kılmayı amaçlar.
- Bu görevi yerine getirmeyen anne-babaya devletin müdahale etmesi her çocuğun hakkıdır.

Slayt - 6

OTURUM 4 SLAYTLARI

Velayete Müdahale Edilirse

- Şahsi ilişki
- İştirak nafakası
- Vesayet
- Çocuğun yaşayacağı yer

Slayt - 7 

Çocukla Şahsi İlişki

- Velayet kendisine bırakılmayan taraf ya da diğer yakınları çocukla şahsi ilişki kurma hakkına sahiptir.
- Bu hak çocuğun menfaati ile sınırlıdır.
- Çocukla şahsi ilişki, nasıl kurulacağı ve nasıl kullanılacağı velayete ilişkin kararlar birlikte hakim tarafından re' sen belirlenir.

Slayt - 8

İştirak Nafakası

- Velayet kendisine bırakılmayan taraf, çocuğun bakımı, geçim ve eğitimi için gerekli masraflara katılmak durumundadır.
- Tarafların mali durumları ve çocuğun ihtiyaçları doğrultusunda nafaka ödenmesine karar verilir.

Slayt - 9 

Vesayet

- Vasinin görevi, vesayetine verilen kişinin bakımına, eğitimine, kişilik haklarının korunmasına ve hukuki işlemlerde temsiline ilişkin gereken özeni göstermek, mal varlığını yönetmektir.
- Vasi sulh mahkemesi tarafından atanır.
- Kamu vesayeti, velayet altında bulunmayan küçüklerin korunması amacıyla kabul edilmiş bir kurumdur.

Slayt - 10 

Çocuğun Yaşayacağı Yer

- Veli / vasinin yanı
- Koruyucu aile
- Kurum bakımı

Slayt - 11 

Koruyucu Aile Yanına Yerleştirme

- Çocuğun bakımından sorumlu kimsenin herhangi bir nedenle görevini yerine getirememesi halinde verilecek koruma tedbiri kapsamında çocuk bir koruyucu aile yanına da yerleştirilebilir. (ÇKK 5)
- Koruyucu aile bu görevi gönüllü olarak veya kurumca verilecek ücret karşılığında yapabilir. (2828 s. K. 23)

Slayt - 12 

OTURUM 4 SLAYTLARI

Kurum Bakımına Yerleştirme

- "Çocuk Yuvaları"; 0 - 12 yaş arası KİO
- "Yetiştirme Yurtları"; 13 - 18 yaş arası KİO
- "Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri"; engelliler
- "Çocuk ve Gençlik Merkezleri"; suça sürüklenen ve suç mağduru olma sebebiyle KİO

Slayt - 13

Aile İçi Şiddet Davalarında İzlenecek Usul

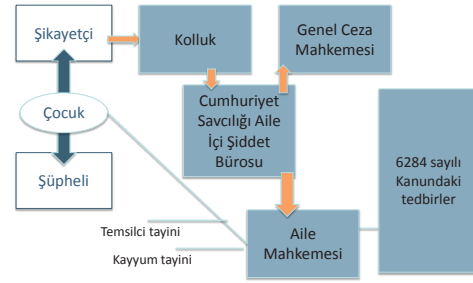
Slayt - 14

Aile İçi Şiddet

- 6284 sayılı yasa sadece kadınları değil, çocukları ve diğer aile bireylerini de korur.
- Aile içi şiddet durumunda 6284 sayılı yasaya göre;
 - Saldırganı engellemeye yönelik,
 - Mağdurun kimlik ve diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi ve
 - Geçici koruma altına alınmasına yönelik tedbir kararları verilebilir.

Slayt - 15

Aile İçi Şiddet - Çocuk



Slayt - 16

6284'e Göre Koruyucu Tedbirler

	Kolluk Amir	Mülki Amir	Hakim
Bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması	X	X	
Geçici maddi yardım		X	
Psikolojik, mesleki, hukuki ve sosyal bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmesi		X	
Hayati tehlikesinin bulunması halinde, ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına alınması	X	X	
Çocuklar için kreş imkanının sağlanması		X	
İşyerinin değiştirilmesi			X
Kişinin evli olması halinde müşterek yerleşim yerinden ayrı yerleşim yeri belirlenmesi			X
Tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması			X
Kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi			X

Slayt - 17

6284'e Göre Önleyici Tedbirler

	Kolluk Amir	Hakim
Şiddet mağduruna yönelik tehdit, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmama	X	X
Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhal uzaklaştırılma ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi	X	X
Korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmama	X	X
Çocuklarla kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılması, kişisel ilişkinin sınırlanması ya da tümüyle kaldırılması	X	X
Gerekli görülmesi halinde korunan kişinin, yakınlarına, tanıklarına, çocuklarına yaklaşmama		X
Korunan kişinin eşyalarına zarar vermemeye		X
Korunan kişiyi rahatsız etmeme		X
Bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etme		X
Alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmama, bağımlılığının olması halinde, hastaneye yatmak dahil, muayene ve tedavi olma		X
Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurma ve tedavi olma		X

Slayt - 18

OTURUM 4 SLAYTLARI

Boşanma - Çocuk

Riskler?

VAKA 3

Bay Ahmet Telli, 8 yıl önce evlendiği eşi Behiye Telli'den boşanmak istemektedir. Bay Ahmet bir süredir işsizdir ve annesi ile birlikte yaşamaktadır.

Bayan Behiye Telli bir konfeksiyon atölyesinde asgari ücret ile çalışmaktadır.

Her ikisi de ortak çocukların velayetini mahkeme kendisine verdiği takdirde bakmaya razı olduklarını belirtmektedir.

Çiftin biri 7 yaşında (erkek), diğeri 5 yaşında (kız) iki çocuğu bulunmaktadır.

Slayt - 19 

Aile İçi Şiddet - Çocuk

Riskler?

Bayan Behiye Telli'nin çeşitli zamanlarda karakola başvurarak eşi Ahmet Telli ve kayınvalidesinin fiziksel şiddetine maruz kaldığını ileri sürmüştür.

Darp ve cebir raporları bulunmaktadır.

Bayan Behiye Telli, kayınvalidesinin şizofreni hastası olduğunu ve raporu bulunduğunu bildirmektedir.

Ahmet Bey ise, aralarındaki tartışmaların eşinin geç saatlere kadar dışarda kalmasından ve çocukları ile ilgilenmemesinden kaynaklandığını ileri sürmektedir.

Slayt - 20 



Bu proje, Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.



TAA Yayın No: 48

Ahlatıbel Kampüsü İncek Bulvarı
06095 Çankaya/ANKARA
Tel: 0 312 489 81 80 • Fax: 0 312 489 81 01
taa@tao.gov.tr • www.taa.gov.tr



Bu projenin sözleşme makamı
Merkezi Finans ve İhale Birimi'dir.



Bu proje, UNICEF'in teknik desteği ile yürütülmektedir.

Bu yayın Avrupa Birliği'nin desteğiyle üretilmiştir. Yayın içeriği tamamen yazarlarının sorumluluğunda olup hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin görüşleri olarak gösterilemez.